

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 316.77: 338.242.4

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.3/02>**Горник В. Г.**

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

Євмєшкіна О. Л.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

Масик-Бєсова М. З.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ РЕФОРМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

У статті розглянуто питання впливу євроінтеграційних реформ на інформаційно-аналітичне забезпечення органів публічної влади, а також окреслено шляхи вдосконалення такої взаємодії в умовах сучасних викликів. Визначено важливі аспекти впровадження євроінтеграційних реформ в різні сфери суспільного життя, зокрема і в систему публічного управління шляхом адаптації національного законодавства до стандартів ЄС, впровадження у життя європейських цінностей, переходу до європейських стандартів, норм і процедур тощо. Окреслено необхідність впровадження нових стандартів здійснення управлінської діяльності, задекларованих в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема і щодо інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади як необхідного компоненту належного функціонування системи публічного управління. Вказано причини затримки реалізації євроінтеграційних реформ, що перешкоджають як ефективному механізму збору та аналізу даних, так і популяризації діяльності органів публічної влади та процесів євроінтеграції. Обґрунтовано роль євроінтеграційних реформ у підвищенні якості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади в системі відкритої взаємодії з громадськістю та реалізації функціональних повноважень за допомогою застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Розкрито механізми реалізації євроінтеграційних реформ в практичній діяльності органів публічної влади за допомогою нових інформаційних технологій, блокчейну, електронної ідентифікації та цифрового підпису, новітніх електронних сервісів та ресурсів, які виступають засобом протидії викликам і загрозам, що пов'язані з кібербезпекою, захистом персональних даних та національних інтересів. Визначені перспективні напрямки удосконалення як інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади, так і процесів реалізації євроінтеграційних реформ в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: євроінтеграція, євроінтеграційні реформи, публічне управління, інформаційно-аналітичне забезпечення, діяльність органів публічної влади, електронне урядування.

Постановка проблеми. Процес європейської інтеграції в Україні орієнтований на модернізацію системи публічного управління за рахунок створення передумов для функціонування надійних механізмів політичної стабільності, захисту національних інтересів, забезпечення умов демократичного та економічного розвитку, протидії загрозам і викликам національної безпеки, а також має значний вплив на діяльність

усіх сфер суспільного життя. В умовах повномасштабного вторгнення РФ, тривалої окупації низки територій, вимушеного переселення українського населення у відносно безпечні місця, зокрема і за межами України, процес євроінтеграції залишається актуальним та потребує дієвих механізмів управління, способів і методів реалізації європейських норм у реаліях української дійсності.

Європейська інтеграція як важливий вектор національного розвитку забезпечує можливість Україні перейти на більш високий рівень міжнародної єдності, що забезпечує демократизацію суспільства шляхом розбудови громадянського суспільства; швидкого проведення ринкових економічних реформ; адаптації населення до західних ментальних цінностей; запровадження форм цивілізованої поведінки в міжнародних відносинах; адаптації українського законодавства до законодавства ЄС; забезпечення прав людини; економічної інтеграції та розвитку торговельних відносин між Україною і ЄС; політичної консолідації та зміцнення демократії; адаптації соціальної політики України до стандартів ЄС; культурно-освітньої, науково-технічної і регіональної інтеграції; галузевої співпраці та співробітництва в галузі охорони довкілля тощо [9, с. 287].

Задля реалізації зазначених цілей Україна має виконати ряд вимог щодо цінової стабільності, дефіциту бюджету, державного боргу, стабільності національної валюти, відсоткових ставок, які орієнтовані на європейський рівень життя, забезпечуючи «гарантованість основних прав і свобод людини і громадянина; верховенство конституції і принципу законності; демократична форма правління; поділ влади з незалежністю судової влади; взаємна відповідальність людини і громадянина» [1, с. 29]. Зважаючи на це, євроінтеграційні реформи в Україні орієнтовані на наближення різних сфер суспільного життя до європейських принципів, стандартів та цінностей, з метою підвищення якості життя та добробуту її громадян, що особливо важливо на сучасному етапі.

Важливим чинником у процесі реалізації основних засад євроінтеграційних реформ виступає процес трансформації механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади, які відіграють важливу роль у прийнятті ефективних управлінських рішень та реалізації засад державної політики у сфері економічного, політичного, правового розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Євроінтеграційні реформи стали об'єктом дослідження багатьох українських дослідників, серед яких: В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, Т. Безверхнюк, М. Іжа, О. Коротич, П. Надолішній, А. Попок, Л. Приходченко та інші. У сучасних наукових працях окреслено низку важливих аспектів реалізації євроінтеграційних реформ, зокрема: перспективні напрями реалізації інституційних механізмів євроінтеграції України (Г. Асланяна), сутність євроінтеграційних процесів в Україні

в системі взаємовідносин з ЄС (М. Гнатюк), особливості реалізації політичних механізмів інтеграції України до ЄС (Н. Гнидюк), норми правового регулювання державної євроінтеграційної політики України (М. Калина), засади стратегічного планування державотворення в умовах євроінтеграції України (І. Кравчук), інституційні перетворення як складові реалізації євроінтеграційної політики України (О. Овчар) тощо. Дослідженням ролі інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади в умовах сучасних викликів займалися М. Дем'яненко, Л. Винарик, В. Мунтіян, Г. Мельник, В. Савчук та інші. Попри наявність такої кількості наукових праць, недостатньо розкритими залишається питання впливу євроінтеграційних реформ на інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади в контексті прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити вплив євроінтеграційних реформ на шляхи удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення органів публічної влади в умовах сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу. Євроінтеграція як стратегічний вектор зовнішньої і внутрішньої політики України охоплює політичну, економічну, соціальну, правову сфери суспільного життя. Євроінтеграція має на меті забезпечити стабільну економіку, правову державу, захист довкілля, якість харчових продуктів, соціальну захищеність громадян, високий рівень життя та відсутність корупції, що дозволить створити єдиний економічний, соціальний та гуманітарний простір без кордонів та зайвих умовностей задля вільного переміщення товарів, людей, послуг і капіталів, необмеженого обміну інформацією, культурними та науковими надбаннями.

Для успішної реалізації євроінтеграційного процесу Україною вже виконано ряд обов'язкових умов, які не тільки дозволили підписати Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, а й стали передумовою реформування системи публічного управління до стандартів ЄС, зокрема: «виконання рекомендацій, визначених в остаточному звіті спостережної місії ОБСЄ/БДПЛ щодо парламентських виборів в Україні; подолання зафіксованих недоліків у проведенні парламентських виборів в Україні 28 жовтня 2012 року; схвалення Виборчого кодексу України; забезпечення збалансованого доступу учасників виборів до засобів масової інформації; проведення повторних виборів в одномандатних

виборчих округах, в яких не визначено можливість; вирішення питання політично вмотивованих вироків без зволікань; швидке виконання рішень Європейського суду з прав людини; виконання рекомендацій Ради Європи стосовно умов утримання та медичної допомоги особам, що перебувають під вартою; забезпечення належного впровадження нового Кримінального процесуального кодексу, нового законодавства з питань адвокатури та створення Національного превентивного механізму проти тортур; перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією закону про прокуратуру; перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією Кримінального Кодексу України; перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією закону про «Вищу раду юстиції»; перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією закону про судоустрій та статус суддів; вжиття кроків у реформуванні міліції; реалізація конституційної реформи у відповідності до міжнародних стандартів; здійснення реформ, необхідних для підготовки до започаткування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі; забезпечення ефективної боротьби з корупцією; здійснення реформи системи управління державними фінансами, включаючи розширення повноважень Рахункової палати; вжиття рішучих дій для покращення ділового та інвестиційного клімату» [1; 3]. Тобто вступ України до ЄС передбачає виконання вимог щодо проведення внутрішніх реформ в системі публічного управління, адаптації національного законодавства до стандартів ЄС, впровадження в життя європейських цінностей, переходу до європейських стандартів, норм і процедур тощо.

У цьому контексті інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади виступає ключовим компонентом належного функціонування системи публічного управління шляхом реалізації складових євроінтеграційних реформ через інституції (установи, структури, організації), процеси («правила гри», норми, процедури) і людей (кадри, персонал, державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, виконавці тощо) [6; 7]. Адже ефективність євроінтеграційних реформ напряму залежить від точності та своєчасності наданої органами публічної влади інформації, яка виступає джерелом інформування громадян та представників громадськості про зміни, що відбуваються в країні. Така взаємодія сприяє удосконаленню діяльності органів

публічної влади, орієнтуючись на принципи євроінтеграційних реформ, демократичного розвитку, правової держави, громадянського суспільства, які забезпечують розвиток України як демократичної держави.

Інформаційно-аналітична діяльність органів публічної влади включає в собі такі складові: інформаційну (моніторинг накопиченої інформації, пошук нової інформації, структурування інформації за темами, передача інформації до аналітичного відділу) і аналітичну (обробка отриманої інформації, залучення аналітиків, аналіз інформації, створення аналітичного документа, аналітична верифікація, ухвалення управлінського рішення) [5, с. 77]. Тобто інформаційно-аналітичне забезпечення сприймається як процес здійснення послідовних дій з пошуку, обробки, опрацювання, зберігання та аналізу первинної інформації, формуючи тим самим вторинну інформацію у вигляді аналітичних продуктів (звітів, довідок, висновків, прогнозів, оглядів) і виступає одним із найвпливовіших і найважливіших факторів діяльності органів публічної влади.

Вплив євроінтеграційних реформ на інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади відбувається шляхом введення нових стандартів проведення управлінських процесів та вимог до прийняття виважених управлінських рішень. Євроінтеграційні реформи орієнтовані на підвищення якості інформаційно-аналітичної роботи за рахунок систематичного збору та обробки даних для формування цілісної інформації про переваги на недоліки їх реалізації, а також, використовуючи засоби аналізу і моніторингу інформації, виявляють ключові тенденції та ризики, пов'язані з євроінтеграцією.

Євроінтеграційні реформи акцентують увагу на необхідності залучення громадськості до підвищення рівня прозорості та відкритості прийнятих управлінських рішень шляхом проведення інформаційних кампаній, в яких органи публічної влади інформують громадськість про євроінтеграційні ініціативи, а також шляхом відкритого діалогу з громадськістю, що забезпечує підвищення рівня комунікації між органами публічної влади та суспільством. Проте нерівномірний розвиток інформаційних систем та низька обізнаність населення призводить до затримки реалізації євроінтеграційних реформ, що перешкоджає як ефективному механізму збору та аналізу даних, так і до зменшення довіри до діяльності органів публічної влади, зокрема під час постійного розповсюдження ІПСО.

Алгоритм інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади, під впливом євроінтеграційних реформ, має вигляд складної системи, в якій поєднані ключові компоненти:

- моніторинг зовнішніх і внутрішніх інформаційних процесів;
- дослідження можливих викликів і загроз, пов'язаних з кіберзлочинами;
- систематизація, обробка, аналіз отриманої інформації;
- підготовка аналітичних матеріалів для прогнозування загроз;
- розробка та проведення превентивних заходів, направлених на захист інформації;
- моніторинг та аналіз ефективності пропонованих заходів;
- оперативне реагування на запити споживачів тощо [4; 6; 7].

Відтак інформаційно-аналітичне забезпечення є важливою складовою діяльності органів публічної влади та своєрідною основою для створення оптимальних умов із задоволення інформаційних потреб громадськості та реалізації функціональних повноважень за допомогою застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Ефективність комунікаційних зв'язків органів публічної влади з громадськістю, як і можливості висвітлення процесів реалізації євроінтеграційних реформ, залежать від рівня застосування новітніх інформаційних технологій, які забезпечують своєчасне інформування громадян, а також їх залучення для визначення пріоритетних напрямків розвитку своїх громад.

Використання та запровадження новітніх інформаційних технологій у діяльність органів публічної влади також дає можливість забезпечити інформаційні потреби державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування та здійснювати інформаційно-аналітичну підтримку в ухваленні управлінських рішень. Цифрові технології стають потужним інструментом не тільки для підвищення ефективності транзакцій окремих громадян, бізнес-структур та державних органів, а й для зміни розуміння їхньої довгострокової основи розвитку, включаючи фундаментальні концепції, стратегії та практичні візії [5]. Ці процеси покликані не тільки розширювати можливості доступу до нових інформаційних технологій, електронних сервісів та ресурсів, а й виступають засобом протидії викликам і загрозам, що пов'язані з кібербезпекою, захистом персональних даних та національних інтересів.

Запровадження сервісів надання якісних публічних послуг сприяє взаємодії органів публічної влади з громадськістю та розбудові відкритого суспільства. Серед електронних сервісів, які впливають на удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення органів публічної влади варто виділити: Єдиний портал вакансій державної служби (career.gov.ua), інформаційна система управління персоналом (HRMIS), Єдиний державний веб-портал електронних послуг «Дія», Єдиний державний реєстр декларацій (Е-декларування), Електронний реєстр медичних послуг (eHealth), система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта», системи електронного документообігу, а також інші електронні сервіси [8]. Також в Україні успішно функціонують сервіси електронної ідентифікації та цифрового підпису, що забезпечують високий рівень захисту персональних даних. Акцентується увага також на застосуванні блокчейну та інших інноваційних засобів для забезпечення безпеки, ефективності, прозорості як обов'язкових компонентів відкритого врядування.

Застосування новітніх інформаційних технологій в діяльності органів публічної влади призводить до розширення сфери їх функціонування та удосконалення інформаційно-аналітичної роботи за допомогою: оперативного інформування громадськості про свою роботу, анонсування важливих заходів та подій, вчасного виконання поставлених завдань у зручний для споживачів спосіб, швидкого доступу до публічної інформації на вебпорталах та соціальних мережах, вивчення громадської думки про позитивні та негативні практики управлінської діяльності, зменшення бюрократичних затримок та корупційних ризиків, застосування засобів високотехнологічної обробки необхідної інформації, швидкого доступу до архівних документів, ефективної комунікації з великою кількістю споживачів, використання можливостей сервісів віддаленого доступу та зворотного зв'язку. Загалом сучасні інформаційні технології, інформаційно-комунікативні сервіси, ресурси та продукти використовують в діяльності органів публічної влади з метою створення, впровадження, адміністрування управлінських процесів.

Важливим здобутком для удосконалення публічного управління стало впровадження електронного урядування, за допомогою якого вдалося полегшити доступ користувачів до публічних послуг та відкритих даних, зменшити рівень

бюрократизму і уникнути ризиків корупційних зловживань владними повноваженнями, підвищити рівень прозорості урядових процесів та впливу громадськості на ухвалення управлінських рішень [2, с. 70]. Електронне урядування забезпечує реалізацію євроінтеграційних реформ з питань підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки за рахунок: налагодженої взаємодії з громадськістю, прозорості вирішення управлінських питань, зменшення кількості запитів до органів публічної влади, оптимізації витрат на структури публічної влади, раціоналізації підходів щодо економічного зростання, децентралізації публічної влади, розширення можливостей користувачів самостійно отримувати належну інформацію без офіційних звернень до органів влади, моніторингу ефективності функціонування не тільки органів влади, а й проведених реформ та рішень, налагодження міжнародної співпраці щодо розвитку та захисту прав споживачів публічних послуг.

Погоджуємося з думкою науковців [4; 5], що подальша трансформація сфери публічного управління в рамках реалізації євроінтеграційних реформ, залежить від забезпечення умов для «підвищення демократичної легітимності стійкого залучення громадян; забезпечення співпраці органів різного рівня у інтересах громади; забезпечення представницької демократії; визначення навичок, необхідних для реформування публічного управління; співпраці державного та приватного секторів щодо впровадження нових технологій».

Відповідно до цих вимог зростає також попит на якісні інформаційно-аналітичні матеріали, які виступають основою для орієнтованої на споживача управлінської моделі «єдиного вікна» для

надання адміністративних послуг, із застосуванням новітніх інтерактивних технологій. З цієї метою застосовують спеціальні методи аналізу, які дозволяють визначити переваги та недоліки системи управління, вибрати оптимальну модель управління, проаналізувати оперативність та результативність управлінського впливу, розкрити причини недоброякісного виконання поставлених завдань у розрізі запланованих заходів (PEST-аналіз, SWOT-аналіз, TOWS-аналіз, SO-аналіз, WO-аналіз, SI-аналіз, WT-аналіз) [4]. Адже оперування значними масивами інформації та потужним потенціалом баз даних з використанням інформаційно-комунікативних технологій суттєво підвищить обґрунтованість прийнятих стратегічних заходів, спрямованих на подальший розвиток системи публічного управління.

Висновки. Ефективність інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади в умовах реалізації євроінтеграційних реформ залежить не тільки від імплементації нормативно-правових актів ЄС у національне законодавство України, а й від здатності формувати дієву систему публічного управління, орієнтовану на сталий суспільний розвиток та оперативне реагування на виклики сьогодення. Важливими аспектами реалізації євроінтеграційних реформ в удосконаленні інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади виступають: необхідність трансформації механізмів збору та аналізу інформації, налагодження комунікації з громадськістю на більш відкритому та прозорому рівні, адаптація національної системи публічного управління до нових стандартів. Успішне впровадження цих реформ могло б значно підвищити адміністративну ефективність та сприяти інтеграції України в європейський простір.

Список літератури:

1. Асоціація з ЄС: як Україна виконує умови для підписання Угоди. Громадський моніторинг виконання умов підписання Угоди про асоціацію України з ЄС // Civic monitoring of benchmarks implementation for signing EU-Ukraine Association Agreement. 2013. URL: <http://eu-ua.blogspot.com>.
2. Бурило Т. О., Іваницька О. П. Основні стратегії розвитку електронного урядування в державному управлінні Норвегії і Швеції. Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень. 2024. С. 69–71.
3. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: <http://surl.li/amhrkq>.
4. Івашова Л. М., Бондаренко Л. І. Трансформація системи діяльності органів державного управління в Україні: стан і напрями подальшого удосконалення. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 11. URL: <http://surl.li/unproqq>.
5. Касич А. О., Пономаренко І. В., Бреус С. В., Десятник Б. В. Імплементація принципів електронного урядування як основа реформування системи публічного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: <http://surl.li/zxnnnl>.
6. Мохова Ю. Л. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління. Публічне управління та митне адміністрування, 2018. № 2 (19). С. 74–80.

7. Набока Л. В. Сутність інформаційного забезпечення діяльності органів публічної влади в умовах розвитку інформаційного суспільства. Актуальні проблеми державного управління. 2019. № 1. С. 118–125.
8. План для Ukraine Facility : Регламент від 29.02.2024 р. № 2024/792. URL: <http://surl.li/zxnnnl>.
9. Руденко О. М. Інтеграція європейська України: Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
10. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки. URL: <http://surl.li/lnttgq>.

Hornyk V. H., Yevmieshkina O. L., Masyk-Biesova M. Z. EUROPEAN INTEGRATION REFORMS AND THEIR IMPACT ON INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF PUBLIC AUTHORITIES: WAYS TO IMPROVE AND CURRENT CHALLENGES

The article examines the impact of European integration reforms on the information and analytical support of public authorities, and outlines the ways to improve such interaction in the context of current challenges. The author identifies important aspects of the implementation of European integration reforms in various spheres of public life, including the public administration system, through the adaptation of national legislation to EU standards and the implementation of European values, transition to European standards, norms and procedures, etc. The author outlines the need to introduce new standards of management activities declared in the EU-Ukraine Association Agreement, including information and analytical support of public authorities as a necessary component of the proper functioning of the public administration system. The reasons for the delay in the implementation of European integration reforms are indicated, which impede both an effective mechanism for collecting and analyzing data and popularizing the activities of public authorities and the processes of European integration. The author substantiates the role of European integration reforms in improving the quality of information and analytical support for the activities of public authorities in the system of open interaction with the public and the exercise of functional powers through the use of modern information and communication technologies. The mechanisms for implementing European integration reforms in the practical activities of public authorities with the help of new information technologies, blockchain, electronic identification and digital signature, the latest electronic services and resources that act as a means of counteracting challenges and threats related to cybersecurity, protection of personal data and national interests are revealed. The author identifies promising areas for improving both the information and analytical support of public authorities and the processes of implementing European integration reforms in the context of modern challenges.

Key words: European integration, European integration reforms, public administration, information and analytical support, activities of public authorities, e-government.